

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)
SSN Bogusław Cudowski
SSN Zbigniew Hajn (uzasadnienie)
SSN Roman Kuczyński
SSN Jerzy Kwaśniewski
SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)
SSN Romualda Spyt

w sprawie ze skargi [...] Partii [...] na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 1 sierpnia 2011 r., w przedmiocie odrzucenia sprawozdania finansowego, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 października 2011 r.,

oddala skargę.

Uzasadnienie

Uchwałą z 1 sierpnia 2011 r. Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła odrzucić sprawozdanie partii politycznej [...] o źródłach uzyskania środków finansowych w 2010 r. z powodu nieudzielenia wyjaśnień dotyczących jej gospodarki finansowej, co uniemożliwiło stwierdzenie, że całość gospodarki finansowej Partii prowadzona była zgodnie z ustawą o partiach politycznych, a w szczególności, że pozyskane przez nią środki finansowe pochodziły ze źródeł dozwolonych.

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że z historii rachunku bankowego Partii dołączonej do sprawozdania wynika, że wykazy wpłat na jej rzecz zostały sporządzone niezgodnie z tytułami przelewów na ten rachunek. Do składek członkowskich zaliczono bowiem wpłaty oznaczone jako darowizny. W wykazie darowizn wymieniono także jako dokonaną przez jedną osobę wpłatę 1.600 zł. oznaczoną w tytule przelewu jako pochodzącą od kilku darczyńców. Ponadto wśród darowizn na rzecz Partii wymieniono wpłatę 460 zł, pochodzącą od osoby zamieszkującej w Londynie. Państwowa Komisja Wyborcza, działając na podstawie art. 38a ust. 1 w związku z art. 34a ust. 2 ustawy o partiach politycznych, zwróciła się pismem z 5 lipca 2011 r. do Partii o udzielenie w terminie do 15 lipca 2011 r. wyjaśnień w powyższych sprawach. Pismo w tej sprawie doręczone zostało 7 lipca 2011 r. i pozostało bez odpowiedzi do dnia podjęcia uchwały. Zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej, nieudzielenie przez Partię wyjaśnień uniemożliwiło jej stwierdzenie, czy informacje zawarte w sprawozdaniu są zgodne ze stanem faktycznym oraz czy Partia pozyskała w okresie sprawozdawczym środki finansowe ze źródeł dozwolonych, w szczególności czy darowizny pieniężne pochodziły od obywateli polskich mających miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (art. 25 ust. 1 ustawy). W związku z powyższym sprawozdanie nie mogło zostać przyjęte i należało je odrzucić. Państwowa Komisja Wyborcza podkreśliła, że stanowisko takie zajął również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 14 października 2008 r. (III SW 10/08).

[...] Partia [...], reprezentowana przez Prezesa jej Zarządu Głównego, zaskarżyła w całości powyższą uchwałę.

W uzasadnieniu skargi, odnośnie do zarzutów przedstawionych przez Państwową Komisję Wyborczą, skarżąca wskazała, że są one absurdalne, ponieważ Państwowa Komisja Wyborcza nie wykazała, aby środki finansowe pochodziły ze źródeł niedozwolonych, a sprawozdanie zostało sporządzone przez księgową mającą wieloletnie doświadczenie.

Poza tym, jak podkreślono „z ostrożności procesowej”, skarżąca wskazała, że:

(-) wpłata dokonana przez kilku darczyńców była prawidłowa. Pytanie Państwowej Komisji Wyborczej, dotyczące tego, od kogo one pochodziły było

absurdalne, skoro w tytule przelewu wyraźnie zaznaczono: „R. J., M.K., H. K., W. N. na wsparcie działalności J. K. [...]. Wpłata UP nr [...]”;

(-) odnośnie do zarzutu niezgodności wpłat na rachunek Partii z tytułami przelewów na ten rachunek, skarżąca wskazała, że wpłacający często w tytule określają wpłaty jako wsparcie działalności czy fundusz. Osoby te otrzymują legitymacje członkowskie i dopiero z tą chwilą są członkami Partii. Czasem kwestie te są wyjaśniane w rozmowach telefonicznych, wobec czego to, co podano w sprawozdaniu jest zgodne z prawdą i przepisami;

(-) co do wpłaty od osoby zamieszkującej w Londynie, skarżąca wyjaśniła, że J. F., który dokonał tej wpłaty, ma obywatelstwo polskie, w związku z czym może dokonywać wpłaty na konto Partii, a miejsce jego stałego zamieszkania nie ma nic do rzeczy.

W piśmie z 26 sierpnia 2011 r., odpowiadając na wezwanie Sądu Najwyższego do zajęcia stanowiska w sprawie rozpoznawanej skargi, Państwowa Komisja Wyborcza wniosła o jej oddalenie, podtrzymując zarzuty podniesione w zaskarżonej uchwale.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że wbrew twierdzeniu skarżącej, wpłata dokonana przez kilku darczyńców jednym przelewem nie została wykazana w sprawozdaniu prawidłowo, ponieważ w wykazie wpłat jako darczyńcę wymieniono posiadacza rachunku bankowego, z którego dokonano przelewu na rachunek bankowy Partii, a nie osoby wymienione w tytule przelewu.

Z kolei wyjaśnienia skarżącej w uzasadnieniu skargi potwierdzają również, że partia wykazuje w sprawozdaniu wpłaty dokonywane na jej rachunek bankowy niezgodnie z tytułem, pod jakim zostały dokonane, zaliczając wpłaty oznaczone jako „wsparcie” lub podobnie, do składek członkowskich, także w przypadku, gdy dokonują ich osoby niebędące jej członkami. Oznacza to nieprawidłowe sporządzenie sprawozdania, w którym przychody z tytułu składek członkowskich i darowizn należy wykazywać odrębnie.

Natomiast wyjaśnienie dotyczące wpłaty od osoby, której miejsce zamieszkania określono w wykazie wpłat i historii rachunku bankowego jako Londyn, świadczy jedynie o nieznamomości przez skarżącą art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Nie obala natomiast przypuszczenia, że wpłata ta została

dokonana przez osobę nieuprawnioną. Przyjęcie wpłaty od osoby zamieszkującej stale w Londynie, jako dokonane z naruszeniem wymienionego przepisu, skutkuje – zgodnie z art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych – odrzuceniem sprawozdania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z uzasadnienia zaskarżonej uchwały, a także ze stanowiska PKW przedstawionego w odpowiedzi na skargę, wynika, że podstawą odrzucenia sprawozdania było przyjęcie przez Partię wpłaty od osoby zamieszkałej na stałe za granicą. Pozostałe zarzuty nie zostały zakwalifikowane prawnie, a ewentualne, związane z nimi naruszenia przepisów nie stanowiły podstawy odrzucenia sprawozdania finansowego. Z tego względu, zważywszy, że przedmiotem skargi jest odrzucenie sprawozdania, kwestie te pozostają poza zakresem rozważań Sądu Najwyższego.

Skarga jest nieuzasadniona. Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 155, poz. 924), powoływanej dalej, jako: „ustawa”, partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem przepisów art. 24 ust. 4 i 7, art. 28 ust. 1 oraz przepisów ustaw dotyczących wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborów do Parlamentu Europejskiego w zakresie dotacji podmiotowej. Powyższe brzmienie tego przepisu zostało ustalone przez art. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 213, poz. 1652), która weszła w życie 24 grudnia 2009 r. Jak wyraźnie wynika z uzasadnienia rozpoznawanej skargi, zmiana ta nie została zauważona przez stronę skarżącą.

W świetle stanu faktycznego niniejszej sprawy, wśród darowizn na rzecz Partii wymieniono wpłatę 460 zł, pochodzącą od osoby zamieszkującej w Londynie. W celu wyjaśnienia tej kwestii, Państwowa Komisja Wyborcza, działając na

podstawie art. 38a ust. 1 w związku z art. 34a ust. 2 ustawy, zwróciła się w piśmie z 5 lipca 2011 r. do Partii o udzielenie w terminie do 15 lipca 2011 r., między innymi informacji, czy stałym miejscem zamieszkania darczyńcy jest Londyn. Wyjaśnienia takiego Partia nie udzieliła. Co więcej, w uzasadnieniu skargi stwierdzono, ignorując normę prawną wynikającą z art. 25 ust. 1 ustawy, że miejsce stałego zamieszkania wymienionego darczyńcy nie ma nic do rzeczy. W tej sytuacji Państwowa Komisja Wyborcza była uprawniona do przyjęcia ustalenia, że wskazany wyżej darczyńca miał stałe miejsce zamieszkania poza terenem Rzeczypospolitej Polskiej, wobec czego przyjęcie od niego wpłaty stanowiło naruszenie art. 25 ust. 1 ustawy, które zgodnie z jej art. 38a ust. 2 pkt 4 uzasadniało odrzucenie sprawozdania finansowego (por. postanowienie SN z dnia 14 października 2008 r., III SW 10/08). Skarżąca nie skorzystała również z możliwości przedstawienia w postępowaniu przed Sądem Najwyższym dowodów na okoliczność niewystąpienia naruszenia art. 25 ust. 1 ustawy (zob. postanowienie SN z dnia 1 października 2007 r., III SW 8/07, OSNP 2008 nr 13-14, poz. 210).

Ze względu na zamieszkanie J. F. - darczyńcy Partii - w Londynie, Sąd Najwyższy rozważył również kwestię ewentualnej oceny zgodności art. 25 ust. 1 ustawy z przepisami prawa unijnego odnoszącymi się do swobody migracji wewnątrz Unii Europejskiej. Konieczność rozpatrzenia tej kwestii wynika z przyjętej w orzecznictwie Sądu Najwyższego zasady, zgodnie z którą Sąd Najwyższy obowiązany jest uwzględnić przepisy prawa unijnego przy ocenie prawidłowości zastosowania przepisów prawa polskiego przez sąd drugiej instancji, gdy powołane w skardze kasacyjnej przepisy prawa polskiego objęte są zakresem normowania prawa unijnego (wyroki SN z: 5 grudnia 2006 r., II PK 18/06; 18 grudnia 2006 r., II PK 17/06; 4 stycznia 2008 r., I UK 182/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 49; 20 września 2011 r., I UK 59/11; 20 września 2011 r., I UK 59/11, niepubl.). Zależnie od okoliczności wynikiem wskazanej wyżej oceny może być odpowiednie zastosowanie prawa unijnego lub skierowanie pytania prejudycjalnego do Trybunału Sprawiedliwości. Dokonanie takiej oceny okazało się jednak w niniejszej sprawie niemożliwe, ponieważ w świetle przyjętych w niej ustaleń faktycznych nie wiadomo, czy J. F. zamieszkiwał w Londynie w wyniku skorzystania ze swobody przemieszczania się obywateli, pracowników, czy też swobody przedsiębiorczości i

usług, z których każda jest normowana przez inne przepisy Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej i prawa wtórnego. Sąd Najwyższy, może zaś stosować przepisy do ustalonego jednoznacznie stanu faktycznego lub dokonywać sądowej wykładni prawa, tj. wykładni odniesionej do konkretnego, ustalonego stanu faktycznego, a nie rozważać teoretycznie różne, hipotetyczne wersje oceny prawnej.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 34b ust. 2 i 3 ustawy o partiach politycznych orzekł jak w sentencji.